

גיליון מס' 36

מומלץ להדפיס את העלון לקראת שבת

מעלות
מרוח ישיבת מעלות
לשולחן השבת
עלון שבועי לבוגרי הישיבה

ראש הישיבה

נקודה מתוך
"לחיות עם פרשת השבוע"

שם שמים עדיין לא ניכר, אך בכל זאת זוהי תחילת התשובה. בהמשך יגיע השלב של לשוב "אל ה'" - לקרוא בשם ה' על כל התהליך שנעשה עד היום. זוהי התשובה השלמה.

בתחילת הפסקה מבאר הרב, כי תהליך זה קיים גם אצל היחיד: "כשרוצים באמת לשוב, אף על פי שמעוכבים בשביל כמה מניעות, כמו מחמת בלבול דעת או מחמת חלישות כח או מחמת אי-יכולת לתקן דברים שהם נוגעים בין אדם לחברו, אף על פי שהעכוב הוא גדול מאד והלב מוכרח להיות נשבר מפני ידיעת גדל החובה המוטלת על האדם לתקן את כל פגמיו, באופן היותר טוב והיותר שלם, מכל מקום כיון שהרצון לשוב בתשובה הוא אמיץ, אף על פי שאין בכחו עדיין לסלק את כל המניעות, צריכים לקבל את ההארה הזאת של התשובה בתור תוכן המטהר והמקדש, עד שלא יזו, מפני העכובים של אי השלמת התשובה, מכל רוממות ומכל עליה רוחנית שהיא ראויה לו, על פי קדושת הנשמה וצביונה הקדוש".

הרב מדגיש, שעיקר העניין הוא הרצון. עצם הרצון לשוב בתשובה, הוא דבר גדול וחשוב, שיש להחזיק בו. אל תחלש רוחו של האדם מכך שעדיין הוא לא מצליח לשוב בפועל, והתשובה מעוכבת. גם אם העיכוב הוא מחמת העדר כח רצון, גם אם הוא מחליט שוב ושוב - ולא עומד בזה, אסור להישבר. עצם הרצון הוא תשובה "עד ה'", זוהי התחלת התשובה. אם יש רצון - כבר האדם הוא בעל תשובה, אף אם עדיין אין זה ניכר בדרכו ובחייו.

כל ההבטחות של התורה נאמרו על תשובה "עד ה'", ולכן צריך להחזיק בה ולדבוק בה. בע"ה תהפוך התשובה לתשובה "אל ה'", לקרוא בשם ה' על כל החיים, ולהתמיד בכל ההחלטות הטובות והדרך הטובה. מבחינה לאומית, נראה שהגענו לשלב שיש לקרוא בשם ה' על כל התהליך של שיבת עם ישראל לארצו. עלינו להתאמץ ולהמשיך בכך, להרבות בפנים אל פנים וגם בעצמנו - לשוב אל ה' בתשובה שלמה, ובע"ה נכתב ונחתם לחיים טובים ארוכים ולשלום.

מתוך השיעור שהועבר בכ"ה באלול תשע"ה.
השיעור המלא נמצא באתר הישיבה.

עד ה' ואז אל ה'

בפרשתנו ישנה פרשייה שמתאימה ביותר לימים שלפני ראש השנה - פרשת התשובה (דברים ל', א'-י):

"וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עֲלֵיךְ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וְהִשְׁבַּתְךָ אֶל לְבָבְךָ בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיתִּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם אַתָּה וּבְנֶיךָ כְּכֹל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ. וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׂבוּתֶךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וּקְבַצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. אִם יִהְיֶה נִדְחֶךָ בְּקִצְהַ הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבָּצֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ. וְהִבִּיאֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירְשָׁתָהּ וְהִטְבֵּךָ וְהִרְבֶּךָ מֵאֲבֹתֶיךָ. וְגַם ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לִבְךָ זָרְעָה לְאִהְבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן יִיָּדֶה. וְנָתַן ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת כָּל הָאֱלוֹת הָאֵלֶּה עַל אִיבֶיךָ וְעַל שְׂנְאֵיךָ אֲשֶׁר רָדְפוּךָ. וְאִתָּה תִּשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל ה' וְעָשִׂיתָ אֶת כָּל מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם. וְהוֹתִירֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂה יְדֶךָ בְּפָרִי בְטָרֶךָ וּבְפָרִי בְּהֵמָתֶךָ וּבְפָרִי אֲדָמָתֶךָ לְטָבָה כִּי יִשׁוּב ה' לְשׁוֹשׁ עֲלֶיךָ לְטוֹב כַּאֲשֶׁר שָׁשׂ עַל אֲבֹתֶיךָ. כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה כִּי תִשׁוּב אֶל ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ."

אנו זוכים בימינו לראות את התגשמות הפסוקים הללו - "ושב ה' אלוקיך את שבותך... ושב וקבצך".

בתחילת הפרשייה כתוב: "ושבת עד ה' אלוקיך", ובסופה: "כי תשוב אל ה' אלוקיך". הרב קוק זצ"ל עומד על משמעות הביטויים הללו בפרק האחרון של אורות התשובה (י"ז, ב'): "וכשם שזה הוא כלל גדול אצל היחיד, ככה הוא אצל הצבור בכללותו. הארת התשובה ישנה בישראל. התעוררות חפצה של האומה בכללה לשוב אל ארצה, אל מהותה, אל רוחה ואל תכונתה, באמת אור של תשובה יש בה. באמת הדבר מתבטא בברור גמור בבטויה של תורה: "ושבת עד ד' אלהיך" "כי תשוב אל ה' אלהיך". התשובה היא תשובה פנימית, אלא שהיא מכוסה בהרבה מסכים חוצצים - ואין כח בשום עכוב ומניעת השלמה לעכב את האור העליון מהופיע עלינו".

עצם שיבת עם ישראל לארצו היא חזרה בתשובה, גם קודם שמכירים בה'. עצם הרצון לחזור לארצנו ולעצמנו - הוא ביטוי של תשובה. הרצון להחיות את השפה, לחזור ללאומיות המיוחדת לנו - זו תשובה "עד ה'".

פינת הילדים

חשינות חיפוש כפרסה וברשי"

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

חוצים כחצוץ הכא...

3. היכן מוזכרת בפרשתנו הדבקות בה'?

2. מדוע כתוב "ושב ה'" ולא "והשיב ה' את שבותך" (שתי תשובות)

1. מדוע השתמש משה רבנו בביטוי "נצבים"?

"בכל ענייני עבודת ה' צריך תמיד ללכת עד קדימה, ולרצות הרבה יותר.

כבר מובטח בתורה, בנביאים, בכתובים, במשנה ובגמרא שכל מי שמנסה ללכת מעלה פותחים לו את הדרך" (הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ, מאמר "הנשמה הפנימית של אלול")

המנוע של לימוד התורה הרב יהושע ויצן

הפרק השלישי של הרב קוק זצ"ל בהקדמה לסידור "עולת ראי"ה" נקרא "תפילה ותורה". אנחנו מכירים יותר את הסדר ההפוך - תורה ותפילה, על פי הפסוק במשלי (כ"ח, ט) "מִסִּיר אֲנִי מִשְׁמַע תּוֹרָה גַם תִּפְלְתֻוּ וְתִעֲרְבֶה".

התורה זה מה שהקב"ה מדבר אלינו, והתפילה זה מה שאנחנו אומרים לקב"ה. משל למה הדבר דומה - לאדם הרוצה להתקשר למישהו ומבקש ממנו לשלוח לו הודעה כדי לקבל את המספר וכך יוכל לחזור אליו. כך אנחנו למדים בתורה שבה הקב"ה פונה אלינו, כיצד לפנות לריבונו של עולם בתפילה.

לכן באופן הרגיל קודם כל באה התורה ולאחר מכן התפילה. אך בעיסוק בענייני התפילה הכותרת של הרב היא דוקא בסדר של "תפילה ותורה".

כדי להבין את הענין נחזור לפסקה הראשונה של "ענייני התפילה", שם הרב קוק מביא מביא מיוחד על התפילה: "התפילה המתמדת של הנשמה מתאמצת היא תמיד לצאת מן העולם אל הגילוי" - הנשמה שלנו משתוקקת ופונה אל ריבונו של עולם והיא רוצה שיהיה יתבטא אצלנו בזמן התפילה, אך זה לא רק אצל האדם הפרטי אלא "להתפשט על כל כחות החיים של כל הרוח והנפש וכל כחות חיי הגויה כולה, והיא משתוקקת גם כן לגלות את מהותה וכח פעולתה על כל הסביבה, על כל העולם".

והחיים - הנשמה רוצה שכל המציאות כולה תבטא את ההשתוקקות והדבקות בבורא, בתנועה של חזרה למקור שלנו.

ולשם כך צריכים אנו לחשבונו של עולם שבא על ידי תורה וחכמה - ע"י לימוד תורה אנו לומדים איך כל מציאות ומציאות נקשרת לבורא.

ונמצא מתוך כך, שעבודת התורה כולה וכל חכמתה היא התגלותה המתמידה של תפלתה הכמוסה של הנשמה - יוצא שכל לימוד התורה שלנו זו תולדה של ההשתוקקות של הנשמה שלנו להתפלל כל הזמן ולהתקרב לבורא. דורש הרב את הפסוק **"נשמת כל חי תברך את שמך ד' א-להינו"** - יש כאן חידוש גדול בהבנת הפסוק. התפילה של הנשמה תברך ותוסיף את שמך ה' אלוקינו.

שמותיו של הקב"ה זו התורה וכך אמנם "מסיר אנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה", כי המקור שלנו לדעת כיצד להתפלל זו התורה, אך מצד שני, וזה החידוש הגדול בדברי הרב, המנוע שלנו לשבת וללמוד תורה זו התפילה המתמדת של הנשמה - תנועת הנפש של הרצון להתקרב לריבונו של עולם ולהתדבק בו ולהשתוקק אליו. זה מה שיוצר את המוטיבציה ואת הכוח שמתוכו נברך את שמך ה' אלוקינו ונרבה בתורה ובלימוד. שנזכה להתבסס מתפילתו של הרב.

מתוך שיעור וידאו באתר הישיבה - יום פטירתו של הרב קוק זצ"ל

דרך חדשה בתשובה הרב מרדכי פרומר

"יוזיה בעת ההוא" רבי שמואל בר נחמן פתח (ירמיה כט, יא) 'כי אנכי ידעתי את המחשבות'. שבטים היו עסוקין במכירתו של יוסף, ויוסף היה עסוק בשקו ובתעניתו, ראובן היה עסוק בשקו ותעניתו, ויעקב היה עסוק בשקו ובתעניתו, ויהודה היה עסוק ליקח לו אשה, והקדוש ברוך הוא היה עוסק בורא אורו של מלך המשיח". (בראשית רבה פרשה פ"ה, א).

מה ההבדל בין עבודת ה' של "שקו ותעניתו" לעבודת ה' של "ליקח לו אישה", שמכך הקב"ה מוליד את מלך המשיח?

כך מסביר זאת השם שמואל (וישב, ב, ד"ה "עתה לכו ונהרגו"): "הורבי הקדוש רבי בונם מפשיסחא אמר שיהודה חשב בעצמו שיש לו לא יועיל שום תשובה, באשר היה יכול להשיבו אל אביו. על כן נשא אשה, אולי יעלה אותו אחד מבניו. וקניני זצלה"ה מקאצו... אמר שמאחר שחשב שאבד כל מה שסיגל מיום היותו על כן התחיל מחדש לעבוד את ה' והתחיל ממצוה ראשונה שבתורה... וממשיך ה"שם משמואל", והנה כולם היו עוסקים בשקם ותעניתם לתקן פגמם, אך יהודה המציא דרך חדש מאד נעלה, כי בין כה וכה צריכין אנו ראשית לראות שיהיה צורך גבוה נעשה, ואפילו ח"ו אין לנו עוד שום תיקון, מכל מקום חלילה לנו לגרוע מצורך גבוה להעמיד עדה קוראי בשם ה', כי עבדים אנחנו להשם יתברך, ואחת היא אם נתקן עצמנו או לא".

רבי בונים מפשיסחא מסביר שיהודה חשב בעצמו שלא תועיל לו תשובה, מכיוון שהיה יכול להשיב את יוסף אל אביו, ועל כן נשא אישה. ומוסיף על כך הרבי מקוצב שיהודה פרץ דרך חדשה מהמצוה הראשונה בתורה - פרו ורבו, וממנו הגיע פרץ הפורץ דרכים חדשות שמהם מגיע אורו של משיח - דוד המלך.

"השם משמואל" מגיש בפנינו רעיון חזק מאוד בחסידות: כשאדם חוטא, יש את הדרך הרגילה של התשובה, להיות עסוק בתיקון החטא תוך התחפרות בתוכו, ולפעמים נשאר האדם תקוע בלנסות למרק את המקום שבו הוא היה, ובכך הוא מנסה לתקן. אך לפעמים הדבר הזה יכול לגרום לו לייאוש, לדכדוך ולדרדרו - "לישב בשקו ותעניתו". לכן יהודה הלך ושאב כוחות דוקא מרעיון חדש ולא המשיך בדרך של "שקו ותעניתו" להצטער על מה שהיה, אלא "מה שהיה היה", ומכאן והלאה הולכים לכיוון חדש. זהו אחד החידושים הגדולים של תורת החסידות - לא תמיד אדם צריך להתעסק בדברים השליילים שאתם הוא מנסה לתקן, אלא לפעמים התיקון יבוא דוקא בעקיפין, מזה שאדם ילך לדרך חדשה - הלך יהודה להעמיד את האומה הישראלית. הלך למען יהיו לו בנים טובים, למען עתיד חדש. דווקא מתוך העתיד החדש הוא ישאב כוחות גדולים לתקן את הפגם שהיה לו בעבר.

לא מתעלמים מהפגמים שבעבר, אך משקיעים את האנרגיה בעתיד ובדברים חדשים. וכשישנה התחדשות לפנינו אז היא ממלאת אותנו תוכן ועניין, ונותנת לנו כוחות גם לחזור אחורה ולתקן את הפגמים הישנים. שנזכה לעסוק בתיקונים רבים ופריצת דרכים חדשות ומתוך זה יתנוצץ אורו של משיח.

מתוך שיעור וידאו באתר הישיבה - "שיעורים לדרך"

לא לפחד משליחות הרב מאיר בזק

הרב סולובייצ'יק מספר, שפעם ניגש אליו פסיכיאטר ידוע, ושאלה בפיו: ידוע כי אחת הסיבות הראשיות לבעיית הנפש הוא הפחד. אם כך, מדוע בימים נוראים אנו מבקשים "ובכן תן פחדך", האם פחד זה דבר טוב ולא מזיק?

ענה הרב סולובייצ'יק לאותו פסיכיאטר ידוע כי יש פחד אחד חיובי מרומם ונשגב, שהוא זה שיבטל את כל הפחדים הקטנים והמעיקים. כשאדם עסוק כל הזמן בהישדדות ובהתעסקות עם עצמו, לשווא יחפש מוצא מהפחד. כי באמת אדם כשלעצמו אבק פורח, שברירי וחלש. אך יש רק משהו אחד שיכול לשחררו מהפחדים הקטנים: הפחד הגדול - יראת הרוממות מה'. הרצון העז להיות מחובר לרצונו יתברך הטהור והשלם, וההבנה וההכרה שזה בעצם הדבר החשוב ביותר. כך כל השאר יתפוס את הפרופורציות הנכונות. פחות לפחד מה יהיה איתנו, ויותר לחשוב מה יהיה עם השליחות שלנו. מה יהיה עם רצונו יתברך להשכין שכנתו וטובו בעולמו - בעולמנו.

על הריי"צ מליובוביץ' מסופר שעקב פעילותו למען היהדות הוא היה עצור במרתפי המשטרה הרוסית. החוקר איים עליו באקדחו, ואמר לו: אולי הצעצוע הזה ישכנע אותך. אמר לו הרב: מהאקדח הזה פוחד רק מי שיש לו הרבה אלילים ועולם אחד. לי יש א-לוקים אחד ושני עולמות.

בראש השנה, על אף שהוא יום הדין, איננו עסוקים בתפילה בעוונותינו ובבקשת סליחה, אלא אנו עסוקים בבקשה להמלכת ה' בעולם, וקודם כל על עצמנו. כשאנחנו מתחברים למקום הנכון שלנו, הכל נראה אחרת לגמרי. החיים מקבלים יציבות ומשמעות הרבה יותר גדולה ושלימה, והרבה פחות שברירית ותמקמקה.

"נתנה תוקף" אנו אומרים בתחילה "אדם יסדו מעפר וסופו לעפר... משול כחרס הנשבר... ואתה הוא מלך א-ל חי וקיים".

זה לכאורה מבחינתנו נשמע מאד מדכדך ועצוב להיות חרס הנשבר. אך יש לזה המשך: "ושמנו קראת בשמך", אנחנו שלוחיך, עמך קרואים בשמך.

אני כשלעצמי מה אני, אבל אני באמת לא כשלעצמי - אני חלק ממה שהו הרבה יותר גדול - מעם ישראל עם ה', וכך שוב אינני אבק פורח.

כך האדם חוזר למקומו האמיתי כבן של ה', כעבד ה', כשליח בעולמו של הקב"ה. כשזה מה שמסרד אותו ואכפת לו, איך לממש את השליחות הזאת, רק אז הוא מקבל כח ויציבות אמיתיים "ושמנו קראת בשמך".

מתוך אתר מכון "משכן" של הרב מאיר בזק: <http://mishcan.co.il/>